

нѣкой бѣлѣжитъ моментъ или мотивъ въ драмитѣ на нѣкой великѣ авторъ. Ако впрочемъ драмата, която дава откъслецъ отъ живота, иска да бѣде дѣйствително отражение на този животъ, тя трѣбва да има неговата цѣлостъ и завършеностъ: въ най-дребното и нищоженото се крие единъ смисълъ, и най-случайното ще бѣде плодъ на нѣкакъвъ природенъ законъ.

V.

Една добра драма трѣбва да има добра *техника*. Техниката не е най-последното нѣщо въ една драма; напротивъ тя е едно отъ най-сжщественитѣ, това, което я отличава отъ другитѣ родове поезия, това, чрезъ което на единъ откъслекъ животъ трѣбва да се прѣдаде илюзията за цѣлия животъ съ всичката закономерностъ на една наложителна дѣйствителност. Ако единството е условие, което влжи за качеството на художественната концепция и може да се вземе за мѣрило, когато се критикува правилността на психическия процесъ въ душата на твореца-авторъ, техниката е способността да се направи тоя процесъ достъпенъ на публиката въ последователни естетически прѣживвания. Отъ драматическия поетъ се изисква способността да може да се прѣобразява на обективенъ наблюдател, комуто животътъ на драмата е съвѣтъ чуждъ и който ще има да го възприеме за пръвъ пътъ въ единъ даденъ, опрѣдѣленъ порядѣкъ. Съ дигането на завесата зрительтъ почва да прѣживва нѣщо съвършенно ново, нѣщо, за което той абсолютно нищо не знае. Какъ авторътъ ще го въведе въ своя миръ отъ образи, чувства и мисли, кое ще загатне само, за да отложи разяснението му за друго врѣме, на кое ще хвърли ярка свѣтлина, за да подготви нѣкое ново, оригинално разбиране, кога ще вмъкне друга редица образи, за да открие на подготвения зритель нови факти — всичко това сж срѣдствата на единъ художникъ, чиято цѣль е, да даде най-ясенъ и най-точенъ външенъ изразъ на своята поетическа концепция. Въпросътъ за техниката, макаръ и толкова външенъ, има поради това органическа връзка съ самото творчество и е прѣди всичко въпросъ на вроденитѣ драматически дарби на единъ писателъ. Слѣдъ това той е въпросъ на литературна традиция и лична практика.

Каква е техниката въ новата Яворова драма?

Още въ началото на I картина се загатватъ събитията, станали прѣди 22 години въ чифлика на сѣмейството Поповичъ. Маса факти, съвѣтъ безразлични за зрителя, се натрупватъ веднага, а върху тѣхъ — вече изнесени — и слѣдъ като зрительтъ ги е забравилъ, авторътъ гради по-послѣ други, важни за развитието на дѣйствието. Четецътъ ще обърне нѣколко листа назадъ и ще си създаде необходимата връзка между равнодушно прочетеното и това, което става вече интересно; но зрительтъ, комуто се поднася пиесата на сцена? Отъ колко равлични и случайно разхвърлени пасажѣ трѣбва да си реконструира той, напримѣръ, ясното прѣдставление за единъ локалъ съ толкова голѣмо значение за драмата, какъвто е чифликътъ! Отъ устата на Данаила (стр. 22) — колко късно! — трѣбва да чуемъ, че майка му не обичала да си спомня за чифлика и, наскоро слѣдъ